

Адміністративне право і процес

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20035688>

**Штучний інтелект у нотаріальній діяльності: теоретико - правові
засади, можливості та межі застосування**

Ломенко Вікторія Олексіївна,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,

спеціальності 081 Право

Державного податкового університету, Україна,

<https://orcid.org/0009-0001-8673-0084>

Мілевська Альона Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент

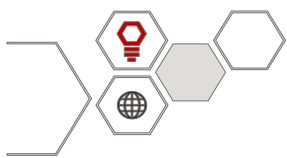
кафедри цивільного права та процесу,

Державного податкового університету, Україна,

<https://orcid.org/0000-0003-1876-1636>

Прийнято: 12.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

Анотація: У статті досліджуються процеси цифрової трансформації правової сфери та їхній вплив на розвиток нотаріальної діяльності, зокрема у зв'язку із впровадженням технологій штучного інтелекту. Метою дослідження є системне осмислення теоретико-правових засад і практичних можливостей використання штучного інтелекту у нотаріальній діяльності, а також визначення меж його застосування в умовах цифровізації правової системи.

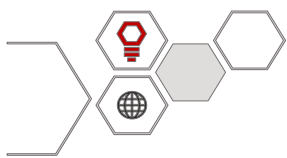
Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи. Зокрема, формально-логічний метод використано для аналізу понять і правових норм; системно-структурний для дослідження нотаріальної діяльності як цілісного інституту; порівняльно-правовий для вивчення зарубіжного досвіду; метод правового аналізу для оцінки чинного законодавства України у сфері цифровізації та штучного інтелекту.

Застосування цих методів забезпечило комплексне дослідження відповідної проблематики. У статті досліджено теоретико-правові та практичні аспекти впровадження штучного інтелекту в нотаріальну діяльність в умовах цифровізації правової системи. Проаналізовано підходи до розуміння штучного інтелекту як сукупності технологій для аналізу, обробки інформації та підтримки прийняття рішень, а також визначено його роль у роботі з юридично значущими даними.

Розглянуто основні технології штучного інтелекту (машинне навчання, обробка природної мови, подання знань, аналіз даних) та їх значення для юридичної сфери, зокрема можливості застосування у нотаріаті для автоматизації документообігу, перевірки інформації та аналізу правових ризиків.

Досліджено правову природу нотаріальної діяльності, її принципи та обмеження щодо повної автоматизації, зумовлені превентивним характером і високими стандартами відповідальності нотаріуса. Окрему увагу приділено проблемам правового регулювання, зокрема питанням відповідальності, захисту персональних даних та етичним аспектам.

Проаналізовано зарубіжний досвід електронного нотаріату як приклад ефективної цифрової трансформації, спрямованої на підвищення прозорості та безпеки нотаріальних процедур.

Сформульовано висновок, що штучний інтелект не може повністю замінити нотаріуса, однак здатен виступати допоміжним інструментом підвищення ефективності нотаріальної діяльності.

Обґрунтовано необхідність удосконалення законодавчого регулювання та забезпечення балансу між технологічними інноваціями та правовими гарантіями.

Ключові слова: цифровізація правової системи, електронний нотаріат, правове регулювання, захист персональних даних, юридична відповідальність, електронний документообіг, правові ризики.

Artificial intelligence in notarial activities: theoretical and legal principles, possibilities and limits of application

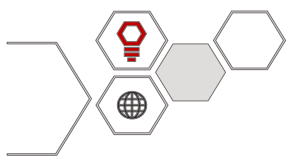
Viktoriia Lomenko,

a student of the first (bachelor's) level of higher education,
specialty 081 Law of the State Tax University, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0001-8673-0084>

Alyona Milevska,

Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Civil Law and Procedure,
State Tax University, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-1876-1636>

Abstract: The article examines the processes of digital transformation of the legal sphere and their impact on the development of notarial activity, in particular in connection with the introduction of artificial intelligence technologies. The purpose of the study is to systematically understand the theoretical and legal principles and practical possibilities of using artificial intelligence in notarial activity, as well as to

determine the limits of its application in the conditions of digitalization of the legal system.

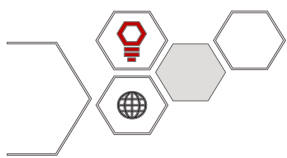
The methodological basis of the study is general scientific and special legal methods. In particular, the formal-logical method was used to analyze concepts and legal norms; the system-structural method was used to study notarial activity as an integral institution; the comparative law method was used to study foreign experience; the legal analysis method was used to assess the current legislation of Ukraine in the field of digitalization and artificial intelligence.

The application of these methods provided a comprehensive study of the relevant issues. The article examines the theoretical and legal and practical aspects of introducing artificial intelligence into notarial activity in the conditions of digitalization of the legal system. The approaches to understanding artificial intelligence as a set of technologies for analyzing, processing information and supporting decision-making are analyzed, and its role in working with legally significant data is also determined.

The main technologies of artificial intelligence (machine learning, natural language processing, knowledge representation, data analysis) and their significance for the legal sphere are considered, in particular the possibilities of application in notary public for automating document flow, verifying information and analyzing legal risks.

The legal nature of notarial activities, its principles and limitations regarding full automation, due to the preventive nature and high standards of notary responsibility, are studied. Special attention is paid to the problems of legal regulation, in particular issues of liability, personal data protection and ethical aspects.

The foreign experience of electronic notary public is analyzed as an example of effective digital transformation aimed at increasing the transparency and security of notarial procedures.

The conclusion is formulated that artificial intelligence cannot completely replace a notary, but it can act as an auxiliary tool to increase the efficiency of notarial activities.

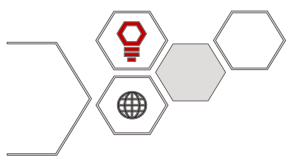
The need to improve legislative regulation and ensure a balance between technological innovations and legal guarantees is substantiated.

Keywords: digitalization of the legal system, electronic notary, legal regulation, personal data protection, legal liability, electronic document flow, legal risks.

Постановка проблеми. Питання теоретичного осмислення ролі штучного інтелекту у нотаріальній діяльності та визначення правових засад його застосування зростає в умовах стрімкої цифровізації правової системи України. Поширення цифрових технологій, автоматизація юридичних процесів і розвиток електронного нотаріату зумовлюють необхідність переоцінки традиційних підходів до здійснення нотаріальних функцій та пошуку оптимального балансу між технологічними інноваціями і правовими гарантіями.

У цьому контексті важливого значення набуває визначення меж використання штучного інтелекту у нотаріальній практиці, оскільки його застосування пов'язане як із підвищенням ефективності нотаріальних процедур, так і з виникненням нових правових, етичних та організаційних викликів. Зокрема, йдеться про питання юридичної відповідальності, захисту персональних даних та забезпечення конфіденційності нотаріальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти досліджуваної проблематики висвітлювалися у працях Лубко Д. В., Шаров С. В., Савченко А. С., Синельников О. О., Олександр Кармази, Розсохи С. С., К. Ешлі та Чижикова О. О., які аналізували як технологічні можливості штучного інтелекту, так і особливості його впливу на правову сферу та нотаріальну

практику. Разом із тим, питання комплексного правового регулювання використання штучного інтелекту у нотаріальній діяльності залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює необхідність подальших наукових розвідок у цій сфері.

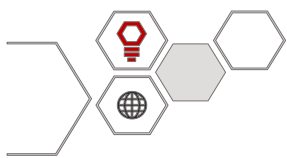
Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Впровадження штучного інтелекту у нотаріальну діяльність супроводжується рядом правових, етичних та організаційних викликів. Зокрема, постають питання визначення меж застосування таких технологій, відповідальності за прийняті рішення, захисту персональних даних та збереження принципів нотаріальної діяльності, таких як незалежність, об'єктивність і конфіденційність. Це зумовлює необхідність комплексного дослідження можливостей і обмежень використання штучного інтелекту у сфері нотаріату.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі теоретико-правових засад та практичних можливостей застосування штучного інтелекту у нотаріальній діяльності в умовах цифровізації правової системи.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких завдань:

- розкрити сутність та основні характеристики штучного інтелекту;
- дослідити правову природу нотаріальної діяльності;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання у сфері цифровізації та використання штучного інтелекту;
- визначити основні напрями застосування штучного інтелекту у нотаріальній практиці;
- охарактеризувати правові та етичні проблеми використання штучного інтелекту;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правового регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стрімкий розвиток цифрових технологій у XXI столітті спричинив трансформацію не лише економічних процесів, але й правової системи загалом. Однією з ключових

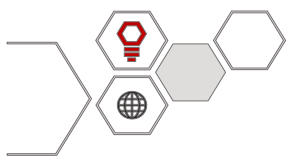
інновацій, що дедалі активніше інтегрується у сферу права, є штучний інтелект.

У науковій літературі штучний інтелект розглядається як сукупність технологій, які забезпечують здатність комп'ютерних систем моделювати інтелектуальну поведінку людини, зокрема мислення, навчання, розуміння мови, аналіз інформації та прийняття рішень, шляхом використання алгоритмів, моделей знань і методів обробки даних [1, с. 13-14].

Лубко Д. В., Шаров С. В. у своїй праці зазначають, що до основних понять, які використовуються у сфері штучного інтелекту, відносять інтелект, штучний інтелект та інтелектуальну задачу. Інтелект визначається як спроможність мозку до мисленнєвої діяльності, тобто до оперування знаннями для прийняття рішень щодо конкретної задачі. Інтелектуальна задача розуміється як процес знаходження алгоритму розв'язання певного класу задач, для яких відсутній чітко визначений алгоритм гарантованого отримання результату, а інтелектуальна діяльність, відповідно, полягає у процесі вирішення таких задач [2, с. 11-16].

Водночас у правовому аспекті важливим є не лише технічне визначення, а й функціональне значення штучного інтелекту як інструменту обробки юридично значущої інформації.

У праці А. С. Савченко особливого значення набувають ключові технології штучного інтелекту, зокрема: 1) машинне навчання, яке дає змогу системам адаптуватися до нових умов, виявляти закономірності та узагальнювати ознаки типових ситуацій; 2) подання знань, яке дозволяє комп'ютерним системам накопичувати, зберігати та використовувати інформацію, отриману під час роботи; 3) обробка текстів природними мовами, що забезпечує можливість ефективного спілкування людини з комп'ютерними системами природною мовою; 4) автоматичне формування логічних висновків, що забезпечує використання наявних знань для пошуку відповідей на запитання та отримання нових висновків; 5) автоматичний аналіз даних, що

використовується для обробки великих масивів інформації та підтримки прийняття рішень [3, с. 14].

У юридичній сфері ці технології дозволяють здійснювати комплексну обробку та аналіз великих масивів правової інформації, включаючи нормативно-правові акти, судову практику, доктринальні джерела та автоматизувати підготовку документів.

В Україні розвиток штучного інтелекту закріплений на стратегічному рівні. Зокрема, Концепція розвитку штучного інтелекту визначає його як один із пріоритетних напрямів державної політики у сфері цифровізації [4]. Це свідчить про поступове формування нормативного підґрунтя для впровадження відповідних технологій у різні сфери, включаючи нотаріальну діяльність.

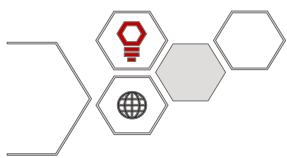
Отже, штучний інтелект виступає не лише технологічним інструментом, але й новим елементом правової реальності, що потребує належного нормативного врегулювання.

Нотаріальна діяльність є важливим інститутом правової системи, який забезпечує захист прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб шляхом вчинення нотаріальних дій. Відповідно до законодавства України, нотаріат є системою органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права та факти, що мають юридичне значення, а також здійснювати інші передбачені законом дії [5].

До основних принципів нотаріальної діяльності належать законність, незалежність, об'єктивність, неупередженість, конфіденційність та професійна відповідальність [6, с. 264-265].

Зазначені принципи забезпечують належне виконання нотаріусом своїх функцій і формують основу довіри до нього як до суб'єкта публічної довіри та гаранта юридичної визначеності.

Водночас сучасні тенденції цифровізації поступово змінюють традиційні підходи до здійснення нотаріальної діяльності. Запровадження

електронного документообігу, державних реєстрів та цифрових сервісів сприяє підвищенню ефективності нотаріальних процедур [7].

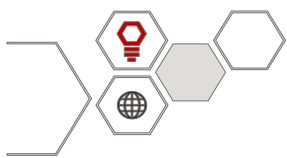
Однак виникає питання: чи може штучний інтелект виконувати функції, які традиційно належать нотаріусу? Відповідь на це питання лежить у площині співвідношення технологій та правових принципів. Адже нотаріальна діяльність передбачає не лише формальну перевірку документів, а й юридичну оцінку, яка часто має оціночний характер.

Правове регулювання використання штучного інтелекту перебуває на етапі активного формування як на національному, так і на міжнародному рівнях.

В Україні нормативна база у сфері цифровізації включає низку законодавчих актів, які опосередковано регулюють використання ШІ. Зокрема: Закон України «Про інформацію» визначає загальні засади інформаційних відносин [8]; Закон України «Про захист персональних даних» встановлює вимоги до обробки інформації [9]; Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» регламентує цифрові документи [7]; Закон України «Про електронні довірчі послуги» визначає правові засади електронної ідентифікації [10].

Разом із тим спеціального закону, який би комплексно регулював використання штучного інтелекту, в Україні наразі не існує. Це створює правову невизначеність щодо меж його застосування.

На міжнародному рівні більш активним є процес формування правових стандартів. Зокрема, у Європейському Союзі розробляється так званий Artificial Intelligence Act, який має на меті встановити єдині правила використання ШІ [11]. Документ передбачає ризик-орієнтований підхід, відповідно до якого системи ШІ класифікуються за рівнем потенційної небезпеки.

Важливим також є Регламент ЄС про захист персональних даних (GDPR), який встановлює обмеження щодо автоматизованого прийняття рішень та обробки персональних даних [12].

Крім того, етичні аспекти використання штучного інтелекту закріплені у рекомендаціях ЮНЕСКО, які підкреслюють необхідність забезпечення прав людини, прозорості та підзвітності технологій [13].

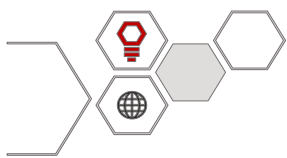
Для нотаріальної діяльності ці положення мають особливе значення, оскільки вона безпосередньо пов'язана з обробкою конфіденційної інформації та прийняттям юридично значущих рішень.

Цифровізація правової сфери поступово змінює традиційні підходи до здійснення нотаріальної діяльності. Якщо ще кілька десятиліть тому нотаріальні дії асоціювалися виключно з паперовими документами та фізичною присутністю сторін, то сьогодні значна частина процедур уже може здійснюватися в електронному форматі.

Штучний інтелект у цьому контексті виступає інструментом оптимізації рутинних процесів. Насамперед йдеться про автоматизацію документообігу. Завдяки сучасним алгоритмам можливо: формувати типові договори та заяви; автоматично перевіряти реквізити документів; інтегрувати інформацію з державних реєстрів.

Законодавче підґрунтя для цього вже частково сформовано. Зокрема, Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» закріплює юридичну силу електронних документів [7], а Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» регулює використання електронного підпису [10].

Окремим напрямом є використання систем автоматичної перевірки даних. ШІ може здійснювати аналіз інформації з державних реєстрів, виявляти невідповідності або потенційні ризики, що значно скорочує час обробки документів та знижує ймовірність людської помилки.

Водночас важливо підкреслити, що автоматизація не замінює нотаріуса як суб'єкта прийняття остаточного рішення. Вона лише виступає допоміжним інструментом, що підвищує ефективність його діяльності.

Однією з найбільш перспективних сфер застосування штучного інтелекту у нотаріальній практиці є правовий аналіз документів. У сучасних умовах нотаріус працює з великим обсягом інформації, що потребує швидкої та точної обробки.

Алгоритми штучного інтелекту здатні: аналізувати зміст договорів; виявляти юридичні колізії; визначати потенційні ризики; перевіряти відповідність документів законодавству.

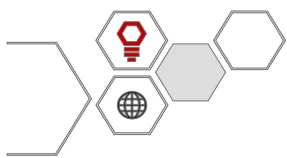
Як зазначає К. Ешлі, сучасні системи legal analytics можуть не лише обробляти тексти, але й формувати прогнози щодо правових наслідків певних дій [14, с. 5]. Це відкриває нові можливості для нотаріусів у частині попередження правових спорів.

Особливо актуальним є використання технологій обробки природної мови, які дозволяють системам «розуміти» юридичні тексти. Завдяки цьому стає можливим автоматичне: порівняння умов договорів; виявлення нестандартних положень; формування рекомендацій щодо їх зміни.

У практичному вимірі це означає, що нотаріус може отримати попередній аналітичний висновок ще до здійснення нотаріальної дії. Такий підхід не лише економить час, але й підвищує якість правової перевірки.

Проте варто зауважити, що правовий аналіз має оціночний характер, а отже повністю покладатися на алгоритми недоцільно. Остаточне рішення має залишатися за людиною, оскільки саме вона несе юридичну відповідальність.

У науковій роботі Чижикова О. О. досліджується досвід іноземних держав у сфері впровадження електронного нотаріату, який свідчить про підвищення ефективності, прозорості та доступності нотаріальних послуг завдяки цифровим технологіям. Зокрема, у Грузії діє електронний реєстр нотаріальних дій, що дозволяє перевіряти автентичність документів, у

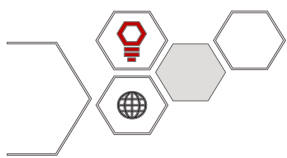
Казахстані функціонує система «Е-нотаріат» з інтеграцією державних баз даних, у Франції та Німеччині активно застосовуються цифрові підписи та доступ до національних і європейських реєстрів, а в Італії створено єдину нотаріальну мережу для електронного документообігу [15, с. 6-7].

Як кейс практичного впровадження цифрового нотаріату доцільно розглянути модель Remote Online Notarization (RON), що передбачає дистанційне здійснення нотаріальних дій із використанням відеозв'язку, електронного підпису та цифрової ідентифікації особи. Такий підхід забезпечує можливість нотаріального посвідчення без фізичної присутності сторін при збереженні юридичної сили документів та підвищенні оперативності процедур [16, с. 6-8].

У США RON була нормативно закріплена в окремих штатах, що дозволило сформувати дієвий механізм дистанційного нотаріату. У межах цієї моделі ідентифікація учасників і фіксація нотаріальних дій здійснюються через захищені платформи відеозв'язку з веденням електронного журналу нотаріальних дій, що забезпечує прозорість і контрольованість процесу. Під час пандемії COVID-19 RON підтвердила свою ефективність як інструмент забезпечення безперервності нотаріальних послуг, дозволивши мінімізувати часові витрати, епідеміологічні ризики та зберегти доступ до нотаріального обслуговування в умовах обмежень [17, с. 342-343].

Розвиток подібних цифрових рішень є частиною загального процесу цифровізації юридичної сфери, в межах якого посилюється значення інтелектуальних систем підтримки прийняття рішень та автоматизації правових процедур. У цьому зв'язку особливої актуальності набуває впровадження штучного інтелекту у сферу правосуддя та юридичних послуг, що закріплюється у стратегічних документах Європейської Комісії з акцентом на забезпечення безпеки та захисту прав людини. [18].

На нашу думку, попри очевидні переваги впровадження штучного інтелекту у нотаріальну діяльність, його використання пов'язане з низкою

суттєвих правових ризиків, зумовлених як недосконалістю нормативного регулювання, так і специфікою самих технологій, які доцільно розглянути детальніше.

Однією з ключових проблем є питання юридичної відповідальності за рішення, прийняті із використанням штучного інтелекту. У разі виникнення помилки складно визначити суб'єкта відповідальності: чи це нотаріус, який використовував систему, чи розробник програмного забезпечення. Відсутність чітких норм у цій сфері створює правову невизначеність та потенційні ризики для учасників правовідносин.

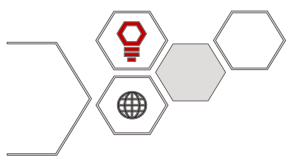
Не менш важливим є питання юридичної сили результатів, отриманих за допомогою ШІ. Нотаріальна діяльність передбачає високий рівень довіри та правової визначеності, а отже будь-які автоматизовані рішення повинні відповідати вимогам законодавства та бути належним чином верифікованими.

Особливу увагу слід приділити захисту персональних даних. Використання штучного інтелекту передбачає обробку значних обсягів інформації, що може включати конфіденційні дані. Закон України «Про захист персональних даних» встановлює чіткі вимоги до такої обробки [9], а європейський підхід, закріплений у GDPR, додатково обмежує можливість автоматизованого прийняття рішень без участі людини [12].

Також існує ризик технічних збоїв або помилок алгоритмів, які можуть призвести до неправильних висновків. На відміну від людини, штучний інтелект не несе самостійної відповідальності, що підсилює значення людського контролю.

Поряд із правовими ризиками важливе місце займають етичні та професійні аспекти використання штучного інтелекту. Нотаріальна діяльність традиційно базується на довірі, а також на особистій відповідальності нотаріуса за вчинені дії.

Одним із ключових викликів є проблема довіри до технологій. Громадяни можуть скептично ставитися до автоматизованих рішень, особливо

коли йдеться про важливі юридичні питання. Нотаріус у цьому контексті виступає не лише як фахівець, а і як гарант законності та справедливості.

Крім того, існує ризик надмірної автоматизації, яка може призвести до зниження ролі людського фактору. Водночас нотаріальна діяльність часто потребує індивідуального підходу та врахування конкретних обставин справи, що не завжди може бути забезпечено алгоритмами.

Особливу увагу слід приділити принципу конфіденційності. Використання цифрових систем підвищує ризик витоку інформації або несанкціонованого доступу до даних. Це суперечить одному з базових принципів нотаріальної діяльності - збереженню нотаріальної таємниці [5].

Таким чином, етичні та професійні обмеження виступають важливим стримуючим фактором у процесі впровадження штучного інтелекту.

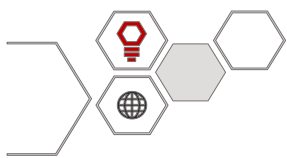
З огляду на наявні виклики, особливого значення набуває питання вдосконалення правового регулювання використання штучного інтелекту у нотаріальній діяльності.

Передусім необхідним є розроблення спеціального законодавства, яке б визначало: правовий статус систем штучного інтелекту; межі їх застосування; правила відповідальності за використання ШІ; вимоги до безпеки та захисту даних.

Також доцільним є підвищення рівня цифрової компетентності нотаріусів, що дозволить ефективно використовувати новітні технології без порушення професійних стандартів.

Отже, майбутнє впровадження штучного інтелекту в нотаріальній сфері визначається узгодженим поєднанням інноваційних технологічних рішень із ефективним правовим забезпеченням.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що впровадження штучного інтелекту в нотаріальну діяльність є перспективним напрямом розвитку правової системи в умовах цифровізації. Штучний інтелект

розглядається як сукупність технологій, здатних до аналізу та обробки інформації, що може підвищити ефективність надання юридичних послуг.

Водночас нотаріальна діяльність має специфічний превентивний характер і базується на принципах законності, об'єктивності та конфіденційності, що унеможлиблює повну автоматизацію її функцій. Тому штучний інтелект може використовуватися лише як допоміжний інструмент для документообігу, перевірки даних і аналізу правових ризиків.

Визначено, що його застосування пов'язане з проблемами правової відповідальності, захисту персональних даних та недостатністю нормативного регулювання. У зв'язку з цим необхідне вдосконалення законодавства щодо визначення статусу та меж використання таких технологій.

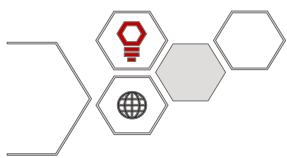
У контексті вдосконалення правового регулювання використання штучного інтелекту в нотаріальній сфері вважаємо за доцільне запропонувати такі нормативні механізми:

1) внести зміни до Закону України «Про нотаріат», доповнивши його положеннями щодо можливості використання систем штучного інтелекту як допоміжного інструменту вчинення нотаріальних дій, із закріпленням обов'язковості остаточного рішення нотаріусом;

2) законодавчо визначити правовий статус систем штучного інтелекту у сфері надання юридичних послуг, зокрема встановити вимоги до їх сертифікації, безпеки та прозорості алгоритмів;

3) передбачити у законодавстві розмежування юридичної відповідальності між нотаріусом і розробником програмного забезпечення у разі використання ШІ;

4) внести зміни до законодавства про захист персональних даних щодо особливостей обробки даних із застосуванням штучного інтелекту, зокрема запровадити додаткові гарантії захисту конфіденційної інформації у нотаріальній діяльності;

5) розробити підзаконні нормативно-правові акти, що регламентуватимуть порядок використання систем штучного інтелекту нотаріусами, включаючи стандарти їх застосування та контролю;

6) запровадити обов'язкові вимоги щодо фіксації використання штучного інтелекту під час вчинення нотаріальних дій (принцип прозорості та аудиту).

Отже, штучний інтелект не може повністю замінити нотаріуса, однак здатен стати ефективним інструментом підвищення якості та швидкості надання нотаріальних послуг. Його впровадження має здійснюватися з урахуванням принципів правової визначеності, безпеки та захисту прав людини.

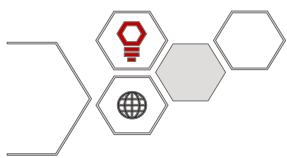
Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для подальшого розвитку законодавства, удосконалення нотаріальної практики та впровадження сучасних цифрових технологій у правову систему України.

Список використаних джерел

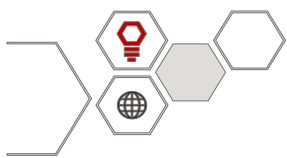
1. Кармаза О. Використання видів (форм) штучного інтелекту в нотаріальному процесі України: проблеми та шляхи вирішення. Підприємництво, господарство і право. 2021. № 3. С. 13-18. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.3.02>.

2. Методи та системи штучного інтелекту: навч. посіб. укл. Д. В. Лубко, С. В. Шаров. 2019. С. 264. URL: <https://www.tsatu.edu.ua/kn/wp-content/uploads/sites/16/knyha.-msshy-v-byblyoteku.pdf>.

3. Методи та системи штучного інтелекту: Навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.050101 «Комп'ютерні науки». Уклад.: А.С. Савченко, О. О. Синельников. НАУ, 2017. С. 190. URL: https://dist.krok.edu.ua/pluginfile.php/143662/mod_resource/content/1/Методи%20та%20системи%20штучного%20інтелекту%20_Навч_посібн.pdf.

4. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження КМУ від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p>.
5. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
6. Розсоха, С. С. Філософсько-правові аспекти адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності. Право і суспільство. 2025. №1. С. 260-266. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.38>.
7. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
8. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
9. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
10. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.
11. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021PC0206>.
12. Regulation (EU) 2016/679 (GDPR). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>.
13. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence / UNESCO, 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>.

14. Ashley K. Artificial Intelligence and Legal Analytics. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. URL: <https://iamaeg.net/files/267A598B-5C9B-4F1A-8500-BDFCB5FAF823.pdf>.
15. Чижиков, О. О. Правові аспекти регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації. 2024. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14506910>.
16. Adarsh Kumar Mishra, Kaushal Kamalashankar Mishra. A Study on Remote Online Notarization and E-signatures. Journal of Multimedia Technology & Recent Advancements. Volume 9, Issue 1, 2022. URL: <https://storage.googleapis.com/journals-stmjournals-com-wp-media-to-gcp-offload/2023/01/dddea2c5-astudyonremote-jomtra.pdf>.
17. Naurah Humam Alkatiri, Mohamad Fajri Mekka Putra, and Kyle Ongko. A Legal Perspective: Implementing an Electronic Notarization System in Indonesia in the Post-Pandemic Era. Jambura Law Review 5. No 2 2023. P. 332-355. URL: <https://ejurnal.ung.ac.id/index.php/jalrev/article/viewFile/19221/7547>.
18. European Commission. Artificial Intelligence for Europe, 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0237>.